

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2010
VI. volební období

17

Vládní návrh

na vydání

zákona

kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

ZÁKON

ze dne 2010,

kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 669/2004 Sb., zákona č. 179/2005 Sb., zákona č. 495/2005 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 230/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 69/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 348/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 304/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 230/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se slova „Evropských společenství¹⁾“ nahrazují slovy „Evropské unie¹⁾“.

Poznámka pod čarou č. 1 zní:

„1) Čtvrtá směrnice Rady 78/660/EHS ze dne 25. července 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách určitých forem společností, ve znění směrnic Rady 83/349/EHS, 84/569/EHS, 89/666/EHS, 90/604/EHS, 90/605/EHS, 94/8/ES, 1999/60/ES, směrnic Evropského parlamentu a Rady 2001/65/ES a 2009/49/ES. Sedmá směrnice Rady 83/349/EHS ze dne 13. června 1983, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy o konsolidovaných účetních závěrkách, ve znění směrnic Rady 89/666/EHS, 90/604/EHS, 90/605/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 2001/65/ES a 2009/49/ES.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 297/2008.“.

2. V § 1 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Ustanovení písmen d) až h) se použijí i pro zahraniční fyzické osoby.“.

3. V § 6 odst. 4 a v § 23b odst. 1 se za číslo „22“ vkládají slova „až 22b“.

4. V § 9 odst. 2 se slova „§ 19 odst. 9 a § 23a“ nahrazují slovy „§ 19a a 23a“.

5. V § 13 odst. 2 se na konci textu písmene b) doplňují slova „ , nenaplní-li tuto povinnost vybraná účetní jednotka v jiné účetní knize“.

6. V § 18 se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „ , pokud k rozvahovému dni a za bezprostředně předcházející účetní období splní alespoň jedno z kritérií uvedených v § 20 odst. 1 písm. a) bodech 1 a 2“.

7. V § 19 odst. 3 se za větu druhou vkládá věta „Povinnost použít ustanovení § 25 odst. 3 a ostatní ustanovení týkající se použití účetních metod k rozvahovému dni při sestavování mezitímní účetní závěrky se na vybrané účetní jednotky nevztahuje.“.

8. V § 19 se odstavec 9 včetně poznámky pod čarou č. 11e zrušuje.

Dosavadní odstavce 10 a 11 se označují jako odstavce 9 a 10.

9. Za § 19 se vkládá nový § 19a, který včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 35 zní:

„§ 19a

Použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky

(1) Účetní jednotka, která je obchodní společností a je emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie, použije pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropské unie³⁵⁾ (dále jen „mezinárodní účetní standardy“).

(2) Pokud došlo k přijetí cenných papírů emitovaných účetní jednotkou podle odstavce 1 k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie k jinému dni než k prvnímu dni účetního období, účetní jednotka, která dosud nepoužívá mezinárodní účetní standardy, rozhodne o jejich použití již od počátku účetního období, v němž k přijetí cenného papíru k takovému obchodování došlo, nebo od počátku účetního období následujícího po účetním období, v němž byly cenné papíry k takovému obchodování přijaty.

(3) Pokud cenné papíry emitované účetní jednotkou podle odstavce 1 již nejsou obchodovány na žádném z regulovaných trhů se sídlem v členském státě Evropské unie a přestaly být takto obchodovány k jinému dni než k poslednímu dni účetního období, účetní jednotka rozhodne o použití mezinárodních účetních standardů až do konce účetního období, v němž cenné papíry přestaly být takto obchodovány, nebo rozhodne o ukončení jejich použití k poslednímu dni účetního období předcházejícího účetnímu období, v němž cenné papíry přestaly být takto obchodovány.

(4) Postup podle odstavců 2 a 3 se použije, pokud to neodporuje přímo použitelnému předpisu Evropské unie nebo zvláštnímu právnímu předpisu.

(5) Pokud cenné papíry emitované účetní jednotkou podle odstavce 1 již nejsou obchodovány na žádném z regulovaných trhů se sídlem v členském státě Evropské unie a nejvyšší orgán účetní jednotky rozhodne do konce účetního období, v němž cenné papíry přestaly být takto obchodovány, o záměru požádat nejdéle do tří let od okamžiku, kdy cenné papíry přestaly být takto obchodovány, o přijetí nového cenného papíru k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie, může účetní jednotka rozhodnout o použití mezinárodních účetních standardů až do konce účetního období, ve kterém má dojít k přijetí tohoto cenného papíru k obchodování.

(6) Pokud nejpozději k poslednímu dni účetního období, ve kterém skončí tříletá lhůta podle odstavce 5, účetní jednotka požádá o přijetí cenného papíru k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie, může prodloužit používání mezinárodních účetních standardů ještě o jedno účetní období. Pokud v tomto účetním období k přijetí cenného papíru k takovému obchodování nedojde, nepoužije účetní jednotka od následujícího účetního období pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy.

(7) Pokud lze předpokládat, že k rozvahovému dni bude účetní jednotka uvedená v § 22 odst. 3 písm. a) nebo b) povinna podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky za použití mezinárodních účetních standardů, může rozhodnout o použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení své účetní závěrky k uvedenému rozvahovému dni. Rozhodnutí o použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky a stanovení účetního období, od kterého budou mezinárodní účetní standardy používány, podléhá schválení nejvyšším orgánem této účetní jednotky.

(8) Pokud lze předpokládat, že k rozvahovému dni bude účetní jednotka uvedená v § 22 odst. 2 sestavovat konsolidovanou účetní závěrku za použití mezinárodních účetních standardů, může rozhodnout o použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení své účetní závěrky k uvedenému rozvahovému dni. Rozhodnutí o použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky a stanovení účetního období, od kterého budou mezinárodní účetní standardy používány, podléhá schválení nejvyšším orgánem této účetní jednotky.

CELEX 32002R1606

(9) Využije-li účetní jednotka možnosti podle odstavců 7 nebo 8 a dojde ke změně původního předpokladu, a to i v průběhu účetního období, nepoužije účetní jednotka pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy od počátku účetního období, ve kterém došlo ke změně původního předpokladu, případně od počátku účetního období, které bylo stanoveno rozhodnutím nejvyššího orgánu účetní jednotky, nebo od následujícího účetního období. Jsou-li však k prvnímu dni následujícího účetního období důvody pro další použití mezinárodních účetních standardů, uvedené v odstavcích 1 až 8, použije účetní jednotka pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy v souladu s ustanoveními těchto odstavců.

³⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002.
Nařízení Komise (ES) č. 1126/2008 ze dne 3. listopadu 2008, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002.“.

10. V § 21 odst. 4 se slova „a zprávu o auditu“ nahrazují slovy „podle § 18, 19a, 22 a 23a a zprávu auditora“.

11. § 22 včetně poznámky pod čarou č. 20 zní:

„§ 22

(1) Konsolidovanou účetní závěrkou se rozumí účetní závěrka sestavená a upravená metodami konsolidace. Nestanoví-li se dále jinak, ustanovení tohoto zákona týkající se účetní závěrky se použijí i pro konsolidovanou účetní závěrku.

(2) Povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku má, za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, účetní jednotka, která je obchodní společností a je ovládající osobou²⁰⁾, s výjimkou ovládajících osob, které vykonávají společný vliv podle odstavce 4 (dále jen „konsolidující účetní jednotka“).

(3) Povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky má, za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, osoba bez ohledu na její sídlo, pokud je

- a) ovládanou osobou²⁰⁾, s výjimkou ovládaných osob, ve kterých je vykonáván společný vliv podle odstavce 4 (dále jen „konsolidovaná účetní jednotka“),
- b) osobou, ve které konsolidující nebo konsolidovaná účetní jednotka vykonává společný vliv (dále jen „účetní jednotka pod společným vlivem“), nebo
- c) osobou, ve které konsolidující účetní jednotka vykonává podstatný vliv (dále jen „účetní jednotka přidružená“).

(4) Společným vlivem se pro účely sestavení konsolidované účetní závěrky rozumí takový vliv, kdy osoba v konsolidačním celku spolu s jednou nebo více osobami nezahrnutými do konsolidačního celku ovládají jinou osobu, přičemž osoba vykonávající společný vliv samostatně nevykonává rozhodující vliv v této jiné osobě.

(5) Podstatným vlivem se rozumí takový významný vliv na řízení nebo provozování podniku podle zvláštního právního předpisu, jenž není rozhodující²⁰⁾ ani společný; není-li prokázán opak, považuje se za podstatný vliv dispozice nejméně s 20 % hlasovacích práv.

(6) Konsolidační celek tvoří účetní jednotky uvedené v odstavcích 2 a 3 písm. a), a to za podmínek stanovených § 22a a prováděcími právními předpisy.

(7) Konsolidovaná účetní závěrka musí být sestavena tak, aby podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace konsolidačního celku, účetních jednotek pod společným vlivem a účetních jednotek přidružených.

²⁰⁾ § 66a obchodního zákoníku.“.

12. Za § 22 se vkládají nové § 22a a 22b, které znějí:

„§ 22a

(1) Konsolidující účetní jednotka není povinna sestavit konsolidovanou účetní závěrku, pokud ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se konsolidovaná účetní závěrka

sestavuje, konsolidující účetní jednotka a konsolidované účetní jednotky společně, na základě svých posledních řádných účetních závěrek, nesplnily alespoň dvě z těchto kritérií:

- a) aktiva celkem činí více než 350 000 000 Kč; aktivy celkem se pro účely tohoto zákona rozumí úhrn zjištěný z rozvahy v ocenění neupraveném o položky podle § 26 odst. 3,
- b) roční úhrn čistého obratu činí více než 700 000 000 Kč; ročním úhrnem čistého obratu se pro účely tohoto zákona rozumí výše výnosů snížená o prodejní slevy, dělená počtem započatých měsíců, po které trvalo účetní období, a vynásobená dvanácti,
- c) průměrný přepočtený stav zaměstnanců, včetně případů pracovního vztahu člena k družstvu, zjištěný způsobem stanoveným na základě zvláštního právního předpisu, činí v průběhu účetního období více než 250.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije u účetních jednotek, které jsou bankami nebo provozují pojišťovací nebo zajišťovací činnost podle jiných právních předpisů, nebo jsou emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu cenných papírů se sídlem v členském státě Evropské unie.

(3) Konsolidující účetní jednotka není povinna sestavit konsolidovanou účetní závěrku, pokud k podání věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví a finanční situace konsolidačního celku postačuje účetní závěrka konsolidující účetní jednotky, protože konsolidující účetní jednotka ovládá pouze konsolidované účetní jednotky, jež jsou jednotlivě i v úhrnu nevýznamné.

CELEX 32009L0049

§ 22b

(1) Konsolidující účetní jednotka je povinna včas sdělit účetním jednotkám uvedeným v § 22 odst. 3, že budou konsolidovány. Současně jim sdělí informaci o vymezení konsolidačního celku a určí, které účetní záznamy a ostatní dokumenty jsou povinny tyto účetní jednotky poskytnout konsolidující účetní jednotce pro sestavení konsolidované účetní závěrky.

(2) Konsolidující účetní jednotka je povinna vyhotovit konsolidovanou výroční zprávu. Povinnosti podle § 22 odst. 2 a 3 a podle odstavce 1 platí obdobně v souvislosti s povinností vyhotovit konsolidovanou výroční zprávu. Konsolidovanou výroční zprávou se rozumí výroční zpráva, která obsahuje informace o konsolidačním celku, účetních jednotkách pod společným vlivem a účetních jednotkách přidružených. Jsou-li obsahem konsolidované výroční zprávy i všechny informace o konsolidující účetní jednotce, které musí obsahovat výroční zpráva, nemusí tato konsolidující účetní jednotka vyhotovovat výroční zprávu. Nestanoví-li se dále jinak, ustanovení tohoto zákona týkající se výroční zprávy se použijí i pro konsolidovanou výroční zprávu.“.

13. V § 23 odst. 3 větách první a druhé se slova „zahrnutých do konsolidačního celku“ nahrazují slovy „a účetních jednotek pod společným vlivem“.

14. V § 23 odst. 4 se věta poslední nahrazuje větou „Dojde-li v průběhu účetního období ke změnám ve vymezení účetních jednotek, které mají povinnost podrobit se sestavení

konsolidované účetní závěrky podle § 22 odst. 3, musí být tato informace uvedena v příloze v konsolidované účetní závěrce.“.

15. V nadpisu § 23a se slovo „Mezinárodních“ nahrazuje slovem „mezinárodních“.

16. V § 23a odstavec 1 zní:

„(1) Konsolidující účetní jednotka, která je emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členském státě Evropské unie, použije pro sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy.“.

17. V § 23a odst. 2 se slova „a vyhotovení výroční zprávy použít Mezinárodní účetní standardy podle odstavce 1“ nahrazují slovy „použít mezinárodní účetní standardy“.

18. V § 24 odst. 7 se věta čtvrtá zrušuje.

19. V § 24 odst. 8 větě druhé se slova „Českou konsolidační agenturu,²⁰ⁱ⁾“ včetně poznámky pod čarou č. 20i zrušují.

20. V § 24 se doplňuje odstavec 9, který zní:

„(9) V případě cizí měny, u které se nevyhlašuje kurs devizového trhu denně, použije účetní jednotka pro její přepočet

- a) kurs mezibankovního trhu pro tuto měnu k USD nebo EUR a kurs devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou pro USD nebo EUR ke stejnému dni, nebo
- b) poslední známý kurs vyhlášený či zveřejněný Českou národní bankou; tento postup nepoužijí účetní jednotky, na které se nevztahuje ustanovení odstavce 7.“.

21. V § 27 odst. 1 se na konci textu písmene h) doplňují slova „s výjimkou zásob“.

22. V § 30 se doplňuje odstavec 8, který zní:

„(8) Ustanovení týkající se inventarizace majetku a závazků se použijí i pro inventarizaci jiných aktiv a jiných pasiv, včetně skutečností účtovaných v knize podrozvahových účtů.“.

23. V § 33 odst. 7 větě druhé se slova „§ 37 odst. 3“ nahrazují slovy „§ 32 odst. 1“.

24. V § 33a odst. 2 se slova „až d)“ nahrazují slovy „a c)“.

25. V § 33a odst. 3 se věty první a poslední zrušují.

26. V § 33a odst. 7 se slova „písm. d)“ nahrazují slovy „písm. c)“.

27. § 37 a 37a včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 34 znějí:

„Správní delikty

§ 37

(1) Účetní jednotka, která není podnikatelem, se dopustí přestupku tím, že

- a) nevede účetnictví podle § 4 odst. 2 až 6,
- b) nesestaví účetní závěrku podle § 6 odst. 4, nebo nesestaví účetní závěrku ke dni stanovenému v § 19 odst. 1, nebo nevyhotoví výroční zprávu podle § 21 odst. 1 až 5,
- c) vede účetnictví v rozporu s § 7 odst. 1 a 2,
- d) vede účetnictví v rozporu s § 8 odst. 2,
- e) jí sestavená účetní závěrka neobsahuje všechny povinné součásti uvedené v § 18 odst. 1 nebo 2,
- f) v rozporu s § 20 odst. 1 nemá účetní závěrku ověřenou auditorem nebo v rozporu s § 21 odst. 6 nemá výroční zprávu ověřenou auditorem,
- g) nezveřejní účetní závěrku nebo výroční zprávu podle § 21a, nebo
- h) v rozporu s § 31 neuschová účetní záznamy.

(2) Za přestupek lze uložit pokutu do výše

- a) 6 % hodnoty aktiv celkem podle § 20 odst. 1 písm. a) bodu 1, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a) a b),
- b) 3 % hodnoty aktiv celkem podle § 20 odst. 1 písm. a) bodu 1, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. c) až h).

§ 37a

(1) Účetní jednotka neuvedená v § 37 se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nevede účetnictví podle § 4 odst. 1,

- b) nesestaví účetní závěrku podle § 6 odst. 4, nebo nesestaví účetní závěrku ke dni stanovenému v § 19 odst. 1, nebo nevyhotoví výroční zprávu podle § 21 odst. 1 až 5,
- c) vede účetnictví v rozporu s § 7 odst. 1 a 2,
- d) vede účetnictví v rozporu s § 8 odst. 2,
- e) jí sestavená účetní závěrka neobsahuje všechny povinné součásti uvedené v § 18 odst. 1 nebo 2,
- f) v rozporu s § 19a odst. 1 nepoužije pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy,
- g) v rozporu s § 20 odst. 1 nemá účetní závěrku ověřenou auditorem nebo v rozporu s § 21 odst. 6 nemá výroční zprávu ověřenou auditorem,
- h) nezveřejní účetní závěrku nebo výroční zprávu podle § 21a,
- i) nesestaví účetní výkazy za dílčí konsolidační celek státu nebo účetní výkazy za Českou republiku, ač je k tomu povinna podle § 23b,
- j) v rozporu s § 31 neuschová účetní záznamy, nebo
- k) nepředá účetní záznam do centrálního systému účetních informací státu způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem vydaným na základě § 4 odst. 8 a § 23b odst. 5³⁴).

(2) Konsolidující účetní jednotka se dopustí správního deliktu tím, že

- a) nesestaví konsolidovanou účetní závěrku podle § 6 odst. 4, nebo nesestaví konsolidovanou účetní závěrku ke dni stanovenému v § 23 odst. 2, nebo nevyhotoví konsolidovanou výroční zprávu podle § 22b odst. 2,
- b) jí sestavená konsolidovaná účetní závěrka neobsahuje všechny povinné součásti podle § 18 odst. 1 nebo 2,
- c) v rozporu s § 20 odst. 1 nemá konsolidovanou účetní závěrku ověřenou auditorem nebo v rozporu s § 21 odst. 6 nemá konsolidovanou výroční zprávu ověřenou auditorem,
- d) nezveřejní účetní závěrku nebo výroční zprávu podle § 21a, nebo
- e) v rozporu s § 23a odst. 1 nepoužije pro sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy.

(3) Za správní delikt se uloží pokuta do výše

- a) 6 % hodnoty aktiv celkem podle § 20 odst. 1 písm. a) bodu 1, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. a), b) a f),

- b) 3 % hodnoty aktiv celkem podle § 20 odst. 1 písm. a) bodu 1, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. c) až e) a g) až j),
- c) 3 % hodnoty konsolidovaných aktiv celkem podle § 22a odst. 1 bodu 1, jde-li o správní delikt podle odstavce 2,
- d) 5 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. k) a není-li dále stanoveno jinak.

34) Vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech).“.

28. Poznámka pod čarou č. 32 se zrušuje.

29. Za § 37a se vkládají nové § 37aa a 37ab, které včetně nadpisu znějí:

„§ 37aa

(1) Hodnota aktiv celkem uvedená v § 37 odst. 2 a v § 37a odst. 3 se zjistí z účetní závěrky nebo z konsolidované účetní závěrky účetní jednotky sestavené za účetní období, ve kterém nebo za které k porušení povinnosti došlo.

(2) Pokud hodnota aktiv celkem zjištěná podle odstavce 1 neodpovídá aktivům celkem zjištěným v řízení o uložení pokuty, použije se pro účely § 37 odst. 2 a § 37a odst. 3 tato zjištěná výše aktiv neupravená o položky podle § 26 odst. 3. Obdobně se postupuje, pokud účetní závěrka nebo konsolidovaná účetní závěrka nebyla za dané účetní období sestavena.

(3) Nelze-li skutečnou výši aktiv zjistit postupem podle odstavce 2, stanoví hodnotu aktiv celkem orgán, který porušení právních povinností projednává, kvalifikovaným odhadem.

(4) V případě, že rozsah a obsah účetních případů v účetním období, ve kterém nebo za které k porušení povinnosti došlo, je srovnatelný s rozsahem a obsahem účetních případů bezprostředně předcházejícího účetního období, kvalifikovaným odhadem pro účely odstavce 3 se rozumí hodnota aktiv celkem zjištěná z účetní závěrky sestavené za toto předcházející účetní období.

§ 37ab

Společná ustanovení ke správním deliktům

(1) Právnícká osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výše pokuty právnícké osobě se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, době trvání a okolnostem, za kterých byl spáchán. Od uložení pokuty za správní delikt podle § 37a odst. 1 písm. k) lze upustit.

(3) Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezahájil řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.

(4) Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává finanční úřad, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.

(5) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby, nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení o odpovědnosti a postihu právnické osoby.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se použijí poprvé v účetním období, které započalo v roce 2011 nebo později, pokud není v bodech 2 nebo 3 stanoveno jinak.
2. Ustanovení § 18 zákona č. 563/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, použijí organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, Pozemkový fond České republiky, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, Regionální rady regionů soudržnosti, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny pro sestavení přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu poprvé za účetní období, které započalo v roce 2010 nebo později.
3. Ustanovení § 22 až 23 zákona č. 563/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se poprvé použijí při sestavení konsolidované účetní závěrky a konsolidované výroční zprávy za účetní období, které započalo v roce 2010 nebo později.
4. Řízení o uložení pokuty podle zákona o účetnictví, zahájené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a do tohoto dne neskončené, se dokončí a práva a povinnosti s ním související se posuzují podle zákona č. 563/1991 Sb., ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, není-li právní úprava uvedená v zákoně č. 563/1991 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pro účetní jednotku výhodnější.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2011.

D ů v o d o v á z p r á v a

Obecná část

A. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení

Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Identifikace problémů, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností

Důvodem předložení návrhu zákona jsou zejména změny:

- a) implementující ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku,
- b) rozšiřující adaptaci Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 297/2008, která přináší:
 - snížení nákladů a administrativní zátěže účetních jednotek, které nejsou „dočasně“ povinny účtovat a sestavovat účetní závěrku podle mezinárodních účetních standardů upravených právem Evropské unie (dále jen „mezinárodní účetní standardy“),
 - zjednodušení předávání dat účetních jednotek při konsolidaci, pokud konsolidující společnost používá pro sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy,
- c) související s rozšířením sankcí za protiprávní jednání při vedení účetnictví tak, aby odpovídajícím a hlavně odrazujícím způsobem postihovalo i účetní jednotky, které mají zásadním způsobem podhodnocena aktiva, ze kterých se tyto sankce vypočítávají; tato úprava zohledňuje i doporučení obsažená v hodnocení plnění „Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích“,
- d) související s úpravou správního trestání tak, by byla v souladu se „Zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy“,
- e) stanovující shodné podmínky pro vedení účetnictví zahraničními fyzickými osobami, které podnikají na území České republiky, s podmínkami pro vedení účetnictví českými fyzickými osobami,
- f) umožňující vybraným účetním jednotkám úpravou některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám (zejména organizační složky státu, příspěvkové organizace, obce a kraje), aby byla ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel, zejména v případě malých vybraných účetních jednotek.

Cílem předložení návrhu zákona je:

1. osvobodit od povinnosti konsolidovat takové konsolidující účetní jednotky, které mají pouze konsolidované účetní jednotky nevýznamné z hlediska cíle sestavení konsolidované účetní závěrky (konsolidovaná účetní závěrka musí podávat věrný a poctivý obraz

předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky), a to posuzovány jednotlivě i v úhrnu,

2. umožnit účetním jednotkám, které „dočasně“ přestaly být emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu a měly povinnost účtovat a sestavovat účetní závěrky podle mezinárodních účetních standardů, pokračovat, za stanovených podmínek, v používání těchto standardů a neměnit na „dočasné období“ systém vedení účetnictví,
3. umožnit účetním jednotkám konsolidačního celku a účetním jednotkám pod společným vlivem podrobených konsolidaci používat pro účtování a sestavení „individuální“ účetní závěrky mezinárodní účetní standardy, pokud jejich konsolidující společnost používá k sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy,
4. postihnout sankcemi za protiprávní jednání při vedení účetnictví i ty účetní jednotky, které mají zásadním způsobem podhodnocena aktiva, ze kterých se tyto sankce vypočítávají; zároveň upravit správní trestání tak, aby byla v souladu se „Zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy“,
5. umožnit zahraničním fyzickým osobám, které podnikají na území České republiky, aby vedly účetnictví při splnění stejných podmínek jako české účetní jednotky,
6. umožnit, na základě podnětů připomínkových míst a odborné veřejnosti, úpravy některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám (zejména organizační složky státu, příspěvkové organizace, obce a kraje), a to tak, aby byla ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel, zejména v případě malých vybraných účetních jednotek; jedná se například o zúžení povinnosti sestavovat přehled o změnách vlastního kapitálu a přehled o peněžních tocích, které bude povinně sestavovat vybraná účetní jednotka pouze v případě, že překročí jedno ze dvou hodnotových kritérií (40 mil. Kč hrubých aktiv nebo 80 mil. Kč obratu) nebo o odejmutí některých povinností v souvislosti se sestavením mezitímní účetní závěrky.

Pokud by zákon o účetnictví nereagoval na výše uvedené cíle, pak by:

- a) nedošlo k implementaci ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku,
- b) účetním jednotkám, které přestaly být „dočasně“ emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu cenných papírů, nebylo umožněno na „přechodné období“ dále používat mezinárodní účetní standardy, přecházely by z účtování podle mezinárodních účetních standardů na vedení účetnictví podle českých (národních) předpisů a znovu by při přijetí dalších cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu cenných papírů přecházely na účtování podle mezinárodních účetních standardů; jedná se o složitou a velmi nákladnou skutečnost,
- c) účetním jednotkám konsolidačního celku a účetním jednotkám pod společným vlivem podrobených konsolidaci, pokud konsolidující společnost používá k sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy, nebyla dána možnost používat mezinárodní účetní standardy pro účtování a sestavení jejich „individuální“ účetní závěrky. Byl by pak zachován dosavadní stav, tzn. konsolidovaná účetní jednotka, účetní jednotka pod společným vlivem podrobená konsolidaci, popřípadě konsolidující účetní jednotka, by účtovala a sestavovala „individuální“ účetní závěrku podle národních předpisů a pro účely konsolidace by zpracovávala podklad pro konsolidaci podle mezinárodních účetních standardů (přetřídění záznamů a znovu zpracování některých dat). V této souvislosti je nutno zvážit, zda náklady na zpracování účetnictví podle mezinárodních účetních standardů a tvorba podkladu pro daň z příjmů u konsolidované, respektive u konsolidující účetní jednotky, (základ daně z příjmů vychází z národních

- účetních předpisů) vyváží přínosy ze zjednodušené komunikace v rámci konsolidačního celku,
- d) nebylo možno postihnout sankcemi za protiprávní jednání při vedení účetnictví ty účetní jednotky, které mají zásadním způsobem podhodnocena aktiva, ze kterých se tyto sankce vypočítávají,
 - e) nebyly dány stejné podmínky pro vedení účetnictví zahraničními fyzickými osobami, které podnikají na území České republiky, a českými fyzickými osobami,
 - f) nedošlo by k úpravě sankcí v souladu se „Zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy“,
 - g) nedošlo by k úpravě některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám (zejména organizační složky státu, příspěvkové organizace, obce a kraje), a to tak, aby byla ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel.

2. Návrh variant řešení

Varianta 0:

„Nulová“ varianta předpokládá, že se neuskuteční změny uvedené v bodu 1 a bude ponechán stav z předcházejícího období.

Varianta 1:

V případě varianty 1 budou realizovány změny uvedené v bodu 1, které implementují ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku, dále rozšiřují fakultativní použití mezinárodních účetních standardů, kromě již existující implementace práva EU, ve smyslu Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002, a dále navrhované změny zaručují rovnost podmínek pro vedení účetnictví zahraničními fyzickými osobami a českými fyzickými osobami. Dále jsou umožněny úpravy některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám, a to tak, aby byla ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel, zejména v případě malých vybraných účetních jednotek. Sankce jsou upraveny v souladu se zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů a postihují i společnosti vykazující v rozporu se zákonem podhodnocená aktiva.

Dotčené subjekty:

Dotčenými subjekty budou:

- a) konsolidující účetní jednotky mající pouze konsolidované účetní jednotky, které jsou nevýznamné z hlediska cíle konsolidované účetní závěrky, a to posuzovány jednotlivě i v úhrnu,
- b) účetní jednotky, které „dočasně“ přestaly být emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu a měly povinnost účtovat a sestavovat účetní závěrky podle mezinárodních účetních standardů,
- c) účetní jednotky konsolidačního celku a účetní jednotky pod společným vlivem podrobené konsolidaci, pokud jejich konsolidující společnost používá k sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy,
- d) zahraniční fyzické osoby, které podnikají na území České republiky, a

e) vybrané účetní jednotky.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů všech variant

Varianta 0

Při neuskutečnění navrhovaných změn:

- a) by mohla být Česká republika sankciována se strany EU za nezajištění implementace ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku;
- b) účetním jednotkám, které přestaly být emitenty cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu a předpokládají další emise cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, budou vznikat náklady spojené s přechody vedení účetnictví podle mezinárodních účetních standardů na účetnictví vedené podle českých právních předpisů a naopak; odhad výše těchto nákladů je velmi obtížný, vždy bude především záviset na činnostech účetní jednotky a na její velikosti, na skutečnosti, zda je převod uskutečňován vlastními silami účetní jednotky nebo konzultační firmou, atd.;
- c) by nebylo možno postihnout sankcemi za protiprávní jednání při vedení účetnictví ty účetní jednotky, které mají zásadním způsobem podhodnocena aktiva, ze kterých se tyto sankce vypočítávají;
- d) by nebyly dány stejné podmínky pro vedení účetnictví zahraničními fyzickými osobami, které podnikají na území České republiky, a českými fyzickými osobami (zákaz diskriminace je obsažen i ve Smlouvě o založení Evropských společenství a může hrozit sankce v podobě řízení pro porušení Smlouvy);
- e) nebyly by přepracovány sankce v souladu se „Zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů“;
- f) nedošlo by k úpravě některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám (zejména organizační složky státu, příspěvkové organizace, obce a kraje), a to tak, aby byla ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel.

Varianta 1

Při realizaci navrhovaných změn:

- a) konsolidujícím účetním jednotkám, které budou osvobozeny od povinnosti konsolidovat, vzniknou úspory, vzhledem k tomu, že nemusejí sestavovat konsolidovanou účetní závěrku;
- b) účetním jednotkám, které přestaly být emitenty cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu a předpokládají další emise cenných papírů k obchodování na regulovaném trhu, budou vznikat úspory spojené s přechody vedení účetnictví podle mezinárodních účetních standardů na účetnictví vedené podle českých právních předpisů a naopak; odhad výše těchto nákladů je velmi obtížný, vždy bude především záviset na činnostech účetní jednotky a na její velikosti, na skutečnosti, zda je přechod uskutečňován vlastními silami účetní jednotky nebo konzultační firmou atd.;

c) účetním jednotkám konsolidačního celku a účetním jednotkám pod společným vlivem podrobených konsolidaci, jejichž konsolidující společnost používá k sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy by vznikly:

1. vícenáklady spojené s vedením účetnictví podle mezinárodních účetních standardů;
2. jednorázové náklady na zavedení účetnictví podle mezinárodních účetních standardů;
3. úspory vyplývající z jednodušší komunikace v rámci konsolidačního celku.

Níže uvedené informace byly získány individuálně přímým dotazováním u dvou účetních jednotek, které v rámci výše uvedených skupin vícenákladů, popřípadě úspor, uvedly:

První účetní jednotkou je obchodní společnost průmyslového charakteru

1. Roční vícenáklady spojené s vedením účetnictví a sestavením účetní závěrky podle mezinárodních účetních standardů účetní jednotka nekvantifikuje. Lze předpokládat, že jsou o 10 % vyšší než je vedení účetnictví podle národních účetních předpisů.
2. Jednorázové náklady na zavedení účetnictví podle mezinárodních účetních standardů, například úprava software a školení, činí 1 mil. Kč.
3. Úspory vyplývající z jednodušší komunikace v rámci konsolidačního celku jsou odhadovány na 0,6 mil. Kč.

Druhou účetní jednotkou je obchodní společnost v oblasti kapitálového trhu

1. Roční vícenáklady spojené s vedením účetnictví a sestavením účetní závěrky podle mezinárodních účetních standardů účetní jednotka nekvantifikuje. Lze předpokládat, že jsou o 40 % vyšší a že jsou spojeny nejen s větším rozsahem účetní závěrky a její přílohy, ale i s tím, že daná účetní jednotka je regulovaným subjektem a požadavky regulátora jsou promítnuty do informačního systému účetnictví.
2. Jednorázové náklady na zavedení účetnictví podle mezinárodních účetních standardů, například nákup software a školení, činí 30 mil. Kč v průběhu 3 let, kdy byly standardy postupně implementovány.
3. Úspory vyplývající z jednodušší komunikace v rámci konsolidačního celku jsou odhadovány na 2 mil. Kč.

O podkladové informace byl požádán i Český statistický úřad, který sdělil, že předmětem statistických zjišťování nejsou informace o nákladech souvisejících s účtováním a sestavováním účetní závěrky, ať již podle českých právních předpisů nebo podle mezinárodních účetních standardů, či informace o nákladech souvisejících s přechodem mezi oběma způsoby vedení účetnictví.

Zdrojem informací z výročních zpráv a účetních závěrek je rovněž sbírka listin obchodního rejstříku. Prověřením srovnatelných údajů v období přechodu na účtování a sestavení účetní závěrky podle mezinárodních účetních standardů u cca 50 účetních jednotek se nepodařilo dovodit žádné závěry, ze kterých by bylo možno jednoznačně kvantifikovat odpovídající náklady a přínosy. U většiny účetních jednotek, které uváděly náklady na audit, došlo v uvedeném období ke zvýšení nákladů na odměny auditorů, avšak ze zveřejněných údajů nelze jednoznačně určit důvody zvýšení.

Odborná veřejnost (Národní účetní rada) v rámci konzultací k novele zákona vyslovila podporu rozšíření možnosti používání mezinárodních účetních standardů a předpokládá tyto nepeněžní přínosy:

- dotčené účetní jednotky budou moci pro sledování výsledku hospodaření na všech úrovních vést jeden systém účetnictví;
- přiblížení se vykazování srozumitelnému pro mezinárodní komunitu může zvýšit atraktivnost ČR z hlediska vstupu zahraničního kapitálu; i kdyby tato možnost

ovlivnila rozhodování jenom malého počtu investorů, přínosy by mohly například spočívat ve vytvoření nových pracovních míst;

- větší srozumitelnost a přehlednost vykazovaných údajů úvěrujícím bankám.

Upozorňuje i na vícenáklady, které jsou spojeny s přechodem na mezinárodní účetní standardy především při zavedení těchto standardů, například náklady na školení jsou uváděny v těchto částkách na jednoho účastníka školení:

- Vstup do problematiky mezinárodních účetních standardů - 9 tis. Kč;
- Principy a zásady mezinárodních standardů účetního výkaznictví - 14 tis. Kč;
- Mezinárodní standardy účetního výkaznictví – komplexní návod k zvládnutí problematiky – 7 tis. Kč;
- IFRS praktické aplikace - 15 tis. Kč.

Je nutno počítat i s tím, že cena za audit bude vyšší, především z důvodu podstatného rozšíření přílohy v účetní závěrce, a dále, že existuje i povinnost stanovit daňový základ pro daň z příjmů podle českých účetních předpisů.

Závěrem uvádí, že se vždy jedná o dobrovolné rozhodnutí podnikatelského subjektu, který nejlépe umí posoudit výhody plynoucí z takto zvoleného postupu, a i z tohoto důvodu se navrhuje schválení rozhodnutí o použití mezinárodních účetních standardů nejvyššímu orgánu účetní jednotky.

Předpokládá se, že by možnost vést účetnictví a sestavovat účetní závěrku podle mezinárodních účetních standardů mohlo využít až 1 000 účetních jednotek;

- d) zahraničním fyzickým osobám, které podnikají na území České republiky a nepovedou účetnictví, budou vznikat úspory, protože se předpokládá, že vedení daňové evidence je cca o 25 % levnější než vedení účetnictví;
- e) správci daně se budou muset metodicky a organizačně připravit na možné rozšíření počtu účetních jednotek, které budou používat mezinárodní účetní standardy, a to nejen s ohledem na správnost vedení účetnictví, ale též s ohledem na správnost stanovení základu daně a daně z příjmů;
- f) úpravou některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám (zejména organizační složky státu, příspěvkové organizace, obce a kraje) bude ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel, zejména v případě malých vybraných účetních jednotek; jedná se například o zúžení povinnosti sestavovat přehled o změnách vlastního kapitálu a přehled o peněžních tocích, které bude povinně sestavovat vybraná účetní jednotka pouze v případě, že překročí jedno ze dvou hodnotových kritérií (40 mil. Kč hrubých aktiv nebo 80 mil. Kč obratu) nebo o odejmutí některých povinností v souvislosti se sestavením mezitímní účetní závěrky;
- g) bude možno pokutovat účetní jednotky, které mají výrazně podhodnocena aktiva.

Konzultace

Při projednávání návrhu zákona proběhly konzultace s odbornou veřejností, zejména se zástupci Komory auditorů ČR, respektive i viceprezidentem Evropské federace účetních, Komory daňových poradců ČR, Svazu účetních a Vysoké školy ekonomické v Praze (Národní účetní rada), České národní banky, České bankovní asociace, České asociace pojišťoven a Svazu měst a obcí ČR.

Z hlediska získání dat k vyčíslení úspor a nákladů bylo konzultováno nejprve s Českým statistickým úřadem, který dle jeho vyjádření nemá (nezjišťuje) potřebná data. Proto byly přímo osloveny velké účetní jednotky, které účtují podle mezinárodních účetních standardů, ale pouze dvě souhlasily s použitím předaných údajů (jedna působící v oblasti kapitálového trhu a jeden průmyslový podnik) a byly ochotny číselné údaje poskytnout. Zástupci Národní

účetní rady definovali návrh nepeněžních přínosů, případně vícenákladů, při rozšíření možnosti používání mezinárodních účetních standardů a odhad počtu účetních jednotek, které by tuto možnost mohly využít, neuvedli však konkrétní výši nákladů a přínosů.

Implementace a vynuovení

Bylo nutno implementovat ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku. Dále došlo ke změně adaptace Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů.

Ke kontrole dodržování povinností stanovených tímto zákonem a ukládání pokut a povinnosti odstranit protiprávní stav podle tohoto zákona jsou příslušné územní finanční orgány, nestanoví-li jiný právní předpis tuto pravomoc i jinému orgánu.

Přezkum účinnosti

Dopad (efektivnost) předloženého návrhu zákona lze ověřit v praxi běžnými metodami správní kontroly a dozoru, popř. vyhodnocováním aplikace příslušných ustanovení zákona.

4. Návrh řešení

Zhodnocení variant a výběr nejlepší varianty

Varianta 0:

Přijetí „nulové“ varianty by znamenalo ponechání stavu z předcházejícího období a ve svém důsledku by:

- nedošlo k implementaci ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku,
- u účetních jednotek, které přestaly být „dočasně“ emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu, vznikaly vysoké náklady na „zbytečné“ přechody „z“ a „na“ mezinárodní účetní standardy,
- by nebylo možno postihnout sankcemi za protiprávní jednání při vedení účetnictví ty účetní jednotky, které mají zásadním způsobem podhodnocena aktiva, ze kterých se tyto sankce vypočítávají,
- u zahraničních fyzických osob, které podnikají na území republiky, by nebyly vytvořeny stejné podmínky pro vedení účetnictví jako u českých fyzických osob nezapsaných v obchodním rejstříku,
- nedošlo by k úpravě některých ustanovení zákona ve vztahu k vybraným účetním jednotkám (zejména organizační složky státu, příspěvkové organizace, obce a kraje), a to tak, aby byla ještě více eliminována pracnost zavádění nových pravidel,

- nebyly by přepracovány sankce v souladu se „Zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy“, nebylo by možno pokutovat účetní jednotky, které mají výrazným způsobem podhodnocena aktiva.

Varianta 1:

Pro řešení byla jako nejvhodnější vybrána varianta 1, která zajistí realizaci změn uvedených v bodě 1.

Návrh zákona nepředpokládá sociální dopady, dopady na životní prostředí ani dopady na rovnost mužů a žen.

Návrh zákona předpokládá hospodářský a finanční dopad na podnikatelské prostředí:

- a) úspory u konsolidujících účetních jednotek, které budou osvobozeny od povinnosti konsolidovat,
- b) úspory u účetních jednotek, které přestaly být „dočasně“ emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu cenných papírů v České republice nebo v jiném členském státě Evropské na „zbytečné“ přechody „z“ a „na“ mezinárodní účetní standardy,
- c) v případě použití mezinárodních účetních standardů u účetních jednotek konsolidačního celku a u účetních jednotek pod společným vlivem podrobených konsolidaci se předpokládá, že mezinárodní účetní standardy budou použity u těch konsolidovaných účetních jednotek a u účetních jednotek pod společným vlivem podrobených konsolidaci, případně konsolidujících účetních jednotek, u kterých nejvyšší orgán rozhodl o jejich použití, protože nekvantifikovatelné přínosy převyšují náklady související s přechodem a používáním mezinárodních účetních standardů,
- d) úspory u zahraničních fyzických osob, které podnikají na území České republiky a nepovedou účetnictví, vzhledem k tomu, že vedení daňové evidence je levnější,
- e) úspory u vybraných účetních jednotek vyplývající například ze zúžení povinnosti sestavovat přehled o změnách vlastního kapitálu a přehled o peněžních tocích, které bude povinně sestavovat vybraná účetní jednotka pouze v případě, že překročí jedno ze dvou hodnotových kritérií (40 mil. Kč hrubých aktiv nebo 80 mil. Kč obrátu) nebo o odejmutí některých povinností v souvislosti se sestavením mezitímní účetní závěrky.

B. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem ČR. Z ústavního pořádku České republiky nevyplývají specifické právní normy dopadající na oblast účetnictví. Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky.

C. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a její slučitelnost s předpisy Evropské unie

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva se na navrhovanou právní úpravu nevztahují.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, není v rozporu s obecnými právními zásadami práva Evropské unie. Je v souladu s právními předpisy upravujícími oblast účetnictví:

- Čtvrtá směrnice Rady ze dne 25. července 1978, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy, o ročních účetních závěrkách určitých forem společností (78/660/EHS),
- Sedmá směrnice Rady ze dne 13. června 1983, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy o konsolidovaných účetních závěrkách (83/349/EHS),
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů,
- Nařízení Komise (ES) č. 1126/2008 ze dne 3. listopadu 2008, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002.

Zvláštní část

K ČÁSTI PRVNÍ

Čl. I

K bodu 1

Navrhuje se úprava textu s ohledem na vstup Lisabonské smlouvy v platnost.

K bodu 2

Pro zahraniční fyzické osoby, které podnikají na území České republiky, se stanovuje povinnost vedení účetnictví shodně s českými fyzickými osobami.

K bodům 3 a 4

Legislativně technické úpravy vzhledem k navrhovanému vložení nových § 19a, 22a a 22b.

K bodu 5

V ustanovení je umožněno vybraným účetním jednotkám zajistit povinnost uvádění souhrnných obrátů denně i v jiné účetní knize, nežli v hlavní knize, například v deníku.

K bodu 6

Novelizací dochází k zúžení povinnosti sestavovat přehled o peněžních tocích a o změnách vlastního kapitálu, které bude povinně sestavovat vybraná účetní jednotka pouze v případě, že překročí jedno ze dvou hodnotových kritérií (40 mil. Kč hrubých aktiv nebo 80 mil. Kč obrátů). Tato změna umožňuje malým účetním jednotkám uvedené přehledy nesestavovat.

K bodu 7

V případě vybraných účetních jednotek, které předávají mezitímní účetní závěrku do centrálního systému účetních informací státu pouze za účelem zajištění kontrolních vazeb s předávanými finančními údaji („malé účetní jednotky typu mateřská školka“) není významné, aby čtvrtletně prováděly všechny účetní operace související s naplněním účetních metod, které mají povinnost provádět k rozvahovému dni. Proto je tato povinnost obecně odstraněna. Pokud, na základě zvláštního právního předpisu nebo z rozhodnutí účetní jednotky, vyplývá významnost zachycení těchto informací v mezitímní účetní závěrce, ustanovení zákona tomuto nebrání.

K bodu 8

Navrhuje se zrušení stávajícího odstavce 9 v § 19, protože pro ustanovení o použití mezinárodních účetních standardů v „individuální“ závěrce účetních jednotek byl vložen nový § 19a.

K bodu 9

Navrhované znění § 19a upravuje dvě skutečnosti, a to:

- povinnost použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavování účetních závěrek v případě, že je účetní jednotka emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na trzích EU; možnost použití mezinárodních účetních standardů je rovněž dána účetní jednotce, která není „dočasně“ emitentem cenných papírů (navrhované odstavce 1 až 6)
- možnost použití mezinárodních účetních standardů pro sestavování účetních závěrek v případech, kdy konsolidující nebo konsolidovaná účetní jednotka nebo účetní jednotka pod společným vlivem používá pro sestavení konsolidované účetní závěrky mezinárodní účetní standardy (navrhované odstavce 7 až 9).

Ustanovení v odstavci 1 přebírá stávající ustanovení § 19 odst. 9 (implementace čl. 5 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů), a zavádí se zkratka „mezinárodní účetní standardy“ za účelem sjednocení terminologie s právem EU.

V navrhovaných odstavcích 2 až 4 se stanovuje postup použití mezinárodních účetních standardů v případech, kdy dochází k přijetí nebo vyřazení cenných papírů z obchodování na regulovaném trhu k jinému dni než k prvnímu či poslednímu dni účetního období; účetním jednotkám se umožňuje zvolit počátek používání mezinárodních účetních standardů tak, aby tento přechod byl, pokud možno, co nejefektivnější z hlediska vynaložených nákladů spojených s takovým přechodem. V praxi to bude znamenat, že pokud byl cenný papír přijat k obchodování na regulovaném trhu na začátku účetního období, účetní jednotka může zvolit první den tohoto účetního období za den přechodu na mezinárodní účetní standardy a v případě, kdy k výše uvedené skutečnosti dojde ke konci účetního období, dotčená účetní jednotka může dokončit vedení svého účetnictví podle stávajícího systému (a v tomto systému sestaví i svoji účetní závěrku) a za okamžik přechodu na mezinárodní účetní standardy zvolí až první den následujícího účetního období. Obdobným způsobem popsaným výše může účetní jednotka postupovat i v případě, kdy přestal být cenných papírů účetní jednotky obchodován na regulovaném trhu. Volba okamžiku přechodu „na“, případně „z“ mezinárodních účetních standardů nesmí být v rozporu s jinými právními předpisy.

V navrhovaných odstavcích 5 a 6 se stanovuje zjednodušený postup použití mezinárodních účetních standardů pro případy, kdy účetní jednotka přestává být „dočasně“ emitentem cenných papírů. Účetním jednotkám se umožňuje, aby nejdéle do konce účetního období, ve kterém přestaly být emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu, svolaly nejvyšší orgán účetní jednotky, například valnou hromadu. Pokud valná hromada rozhodne, že nejdéle v průběhu následujících tří let je jejím záměrem požádat o přijetí nového cenného papíru, pak lze prodloužit používání mezinárodních účetních standardů až do konce účetního období, ve kterém má dojít k přijetí tohoto cenného papíru k obchodování. Navrhovaná změna umožňuje těmto účetním jednotkám používat mezinárodní účetní standardy i v obdobích, kdy dočasně nejsou emitenty cenných papírů tak, aby nemusely v těchto obdobích přecházet zpět na účtování a vykazování bez použití mezinárodních

účetních standardů. Z důvodu stálosti metod vedení účetnictví, buď podle mezinárodních účetních standardů anebo podle vnitrostátních předpisů a možné srovnatelnosti informací se navrhuje, aby období, kdy účetní jednotky „dočasně“ přestávají být emitentem cenných papírů, bylo v délce tří let. Navíc navrhované znění odstavce 6 umožňuje, aby účetní jednotka mohla prodloužit použití mezinárodních účetních standardů ještě o jedno (následující) účetní období, a to v případě, že účetní jednotka nejpozději do konce zákonem požadované lhůty tří let, požádá o přijetí cenného papíru k obchodování na regulovaném trhu. Pokud však ani v tomto účetním období nedojde k přijetí cenného papíru k obchodování na regulovaném trhu se sídlem v členské státě Evropské unie, pak musí účetní jednotka od počátku následujícího účetního období ukončit používání mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky.

V ustanoveních odstavců 7 až 9 se rozšiřuje možnost použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky i pro účetní jednotky konsolidačního celku a účetní jednotky pod společným vlivem podrobené konsolidaci, pokud konsolidující účetní jednotka nebo zahraniční konsolidující osoba sestavuje konsolidovanou účetní závěrku podle mezinárodních účetních standardů.

Tato změna se navrhuje proto, aby výše uvedené účetní jednotky v konsolidačním celku mohly přímo předávat informace nutné k sestavení konsolidované účetní závěrky bez transformace údajů z jejich účetnictví vedeného podle českých (národních) předpisů.

Navrhuje se, z důvodů uvedených v obecné části bodu A., aby rozhodnutí o používání mezinárodních účetních standardů podle odstavců 7 a 8 podléhalo schválení nejvyšším orgánem účetní jednotky (obdobně například ustanovení zákona č. 125/2008 Sb., § 201 a zákona č. 42/1992 Sb., § 9) vzhledem k možnému finančnímu dopadu na účetní jednotky. Nejvyšší orgán účetní jednotky stanoví rovněž účetní období, od kterého budou účetní jednotkou mezinárodní účetní standardy používány. Vzhledem k náročnosti přechodu z českých (národních) účetních předpisů na mezinárodní účetní standardy se jeví jako vhodné rozhodnout o přechodu na používání mezinárodních účetních standardů s dostatečným časovým předstihem.

Byla zvažována novela obchodního zákoníku. V pracovním styku byl návrh novely obchodního zákoníku konzultován s Ministerstvem spravedlnosti. Podle názoru kompetentního odboru Ministerstva spravedlnosti není nutné přijímat novelu obchodního zákoníku v souvislosti se zavedením možnosti použití mezinárodních účetních standardů pro účtování a sestavení účetní závěrky v zákoně o účetnictví, a to z těchto důvodů:

- u osobních společností není a nebylo sporu ve výkladu o tom, co je to "nejvyšší orgán" - vždy jsou to společníci; pojem "nejvyšší orgán osobní společnosti" má význam ve vazbě na terminologii užitou v rekonstrukci a novém zákoně o obchodních korporacích, kde se dál používá; ani tam ale nepřináší věcně nic nového.
- ohledně působnosti valné hromady dle § 125 odst. 1 písm. n) dikce "svěřuje zákon" je vykládána jako "tento zákon" i "jiný právní předpis"; podobně tak i např. v § 127 odst. 4, odst. 5 písm. e), § 21 odst. 1 a jiné; v případě § 187 odst. 1 písm. n) sice používá dikci "tento zákon", z dikce odst. 2 však lze dovodit, že záležitosti k rozhodování může valné hromadě svěřit i jiný, než "tento zákon". Mimo to vždy se zde také uplatní zásada *lex specialis derogat generali*.

Nebyly tedy shledány žádné důvody, pro které by bylo nutné navrhovanou změnu přijímat. Legislativní změnu zákona o účetnictví je tak možné provést i bez nutnosti zásahu do obchodního zákoníku.

Ustanoveními v odstavcích 7 až 9 dochází ke změně adaptace čl. 5 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002, o uplatňování mezinárodních účetních standardů, v platném znění (tato změna bude, v souladu s čl. 8 výše uvedeného nařízení, neprodleně oznámena Komisi).

V ustanovení odstavce 9 se dává účetním jednotkám uvedeným v odstavcích 7 a 8 obdobná možnost použití mezinárodních účetních standardů jako v případě přijetí cenného papíru k obchodování. Pokud v průběhu účetního období, zpravidla blízko k počátku účetního období dojde ke změně původních předpokladů (například prodej strategického podílu), účetní jednotka má možnost již od počátku účetního období nepoužít mezinárodní účetní standardy nebo je nepoužít až od následujícího účetního období.

K bodu 10

Ustanovení upřesňuje, podle kterých ustanovení účetní jednotky sestavují účetní závěrku, která je součástí výroční zprávy a zpřesňuje termín „zpráva auditora“.

K bodům 11 a 12

Navrhuje se nové znění § 22 a vložení nových § 22a a 22b vzhledem

- k implementaci osvobození od povinnosti sestavovat konsolidované účetní závěrky podle ustanovení čl. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/49/ES ze dne 18. června 2009, kterou se mění směrnice Rady 78/660/EHS a 83/349/EHS, pokud jde o některé požadavky na zveřejňování u středních společností a povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku; nejpozdější termín pro implementaci tohoto ustanovení je 1. leden 2011;
- k zjednodušení a podstatnému zpřehlednění stávajícího znění § 22 v návaznosti na požadavky praxe.

Znění využívá příslušná ustanovení obchodního zákoníku (§ 66a) a je v souladu se Sedmou směrnicí Rady č. 83/349/EHS, v platném znění.

Navrhuje se nové znění § 22, kde se, mimo jiné, zpřesňují definice pojmů „konsolidující účetní jednotka“, „konsolidovaná účetní jednotka“, „účetní jednotka pod společným vlivem“ a „konsolidační celek“.

Navrhovaná úprava zároveň zjednoduší a zpřehlední ustanovení v příslušných prováděcích vyhláškách upravujících problematiku konsolidace.

K bodům 13 a 14

Legislativně technické úpravy vzhledem ke novému znění § 22.

K bodům 15 až 17

Legislativně technické úpravy vzhledem k zavedení zkratky „mezinárodní účetní standardy“ v novém § 19a a změnu vzhledem k úpravě zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Zároveň bylo zrušeno ustanovení o použití mezinárodních účetních standardů pro vyhotovení výroční zprávy, protože pro vyhotovení výroční zprávy jsou používána ustanovení Sedmé směrnice Rady ze dne 13. června 1983, založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy o konsolidovaných účetních závěrkách (83/349/EHS), ve znění pozdějších předpisů.

K bodu 18

Legislativně technická úprava, která přesunuje ustanovení o postupu pro přepoččet cizí měny, u které se nevyhlašuje kurs devizového trhu denně do nového odstavce 9.

K bodu 19

Navrhuje se, aby se ustanovení nevztahovalo na Českou konsolidační agenturu, která zanikla bez likvidace ke dni 31. 12. 2007.

K bodu 20

Navrhuje se stanovit postup pro přepoččet cizí měny, u které se nevyhlašuje kurs devizového trhu denně a to jak pro účetní jednotky, které mohou používat pevný kurs, tak i pro účetní jednotky, které pevný kurs používat nemohou.

K bodu 21

Legislativní zpřesnění textu. V průběhu aplikace ustanovení se vyskytly tak významné interpretační problémy s naplňováním ustanovení ve vztahu k zásobám, že se považuje za vhodné výslovně tento druh majetku (zásoby) vyjmout z daného režimu.

K bodu 22

V daném případě dochází k upřesnění rozsahu inventarizace, jelikož její rozsah nelze zužovat pouze na majetek a závazky.

K bodům 23 až 26

Legislativně technické úpravy zpřesňující odkazy na odstavce a písmena odkazovaných paragrafů.

K bodům 27 až 29

Navrhuje se nové znění § 37 a 37a a vložení nových § 37aa a 37ab, které upravují správní trestání v souladu se zásadami právní úpravy přestupků a jiných správních deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy. Umožňuje se především, aby pokuta bylo vyměřena:

1. z hodnoty aktiv celkem zjištěné z účetní závěrky, respektive z konsolidované účetní závěrky, sestavené za účetní období, ve kterém, případně za které, došlo k porušení povinnosti;
2. z výše aktiv zjištěné kontrolním orgánem v případě, že hodnota aktiv celkem vykázaná v účetní závěrce, respektive v konsolidované účetní závěrce, za účetní období, ve kterém, případně za které, k porušení povinnosti došlo, neodpovídá výši aktiv zjištěné v řízení o uložení pokuty. Předpokládá se, že tím bude eliminován postup, kdy by pokuta byla stanovena z hrubě zkeslené a tudíž i z potenciálně mnohonásobně nižší hodnoty nesprávně vykázaných aktiv. Jedná se zejména o možnost, jak odpovídajícím a hlavně odrazujícím způsobem upravit systém pokut tak, aby postihoval i účetní jednotky, které mají zásadním způsobem podhodnocena aktiva, ze kterých se tyto pokuty vypočítávají. Tato úprava zohledňuje i doporučení obsažená v hodnocení plnění „Úmluvy o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích“.

Nelze-li hodnotu aktiv zjistit podle předchozího pravidla, potom bude stanovena kvalifikovaným odhadem. V případě, že rozsah a obsah účetních případů v účetním období, ve kterém, případně za které, k porušení povinnosti došlo, je srovnatelný s rozsahem a obsahem účetních případů bezprostředně předcházejícího období, považuje se za kvalifikovaný odhad výše aktiv zjištěná z účetní závěrky sestavené za předcházející období.

Čl. II

Přechodná ustanovení

K bodu 1

Navrhuje se, aby ustanovení novely zákona použily účetní jednotky poprvé v účetním období, které započalo v roce 2011 nebo později, pokud není v dalších bodech přechodných ustanovení stanoveno jinak.

K bodu 2

Navrhuje se, aby nové ustanovení § 18 pro sestavení přehledu o peněžních tocích a přehledu o změnách vlastního kapitálu mohly využít vybrané účetní jednotky za účetní období, které započalo v roce 2010.

K bodu 3

Navrhuje se, aby nová ustanovení pro sestavení konsolidované účetní závěrky a konsolidované výroční zprávy mohly využít účetní jednotky již při sestavení účetní závěrky za rok 2010.

K bodu 4

Navrhuje se, že řízení o uložení pokut, které bylo zahájeno před účinností novely zákona a do účinnosti této novely nebylo ukončeno, bude dokončeno podle dosavadních právních předpisů, pokud není novela zákona pro účetní jednotku výhodnější.

Čl. III

Účinnost

Účinnost zákona se navrhuje dnem 1. ledna 2011.

V Praze dne 10. května 2010

předseda vlády

Ing. Jan Fischer, CSc. v.r.

ministr financí

Ing. Eduard Janota v.r.